

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/153/2008

POLACY O TARCZY ANTYRAKIETOWEJ. OPINIE PRZED I PO PODPISANIU UMOWY ZE STANAMI ZJEDNOCZONYMI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2008

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
12 października 2007 roku

Kwestia ulokowania elementów tarczy antyrakietowej na terytorium Polski doczekała się rozwiązania w połowie sierpnia. Rząd podpisał umowę ze Stanami Zjednoczonymi dotyczącą rozmieszczenia antybalistycznych rakiet na terytorium Polski i warunków przyjęcia tej instalacji. W ostatnich sondażach¹ pytaliśmy o stosunek do budowy tarczy antyrakietowej, ocenę niebezpieczeństw i inne aspekty związane z tym przedsięwzięciem. W niniejszym raporcie skoncentrujemy się na przedstawieniu stanowiska opinii publicznej na ten temat wyrażanego w sierpniu, czyli tuż przed podpisaniem porozumienia, oraz we wrześniu, kiedy umowa była już faktem.

Na początku sierpnia większość Polaków (56%) była przeciwna ulokowaniu elementów tarczy antyrakietowej w Polsce, a koncepcję tę popierał nieco więcej niż co czwarty badany (27%). Te wyniki wpasowywały się w obserwowaną od połowy 2006 roku tendencję, która obrazowała krytyczny stosunek ponad połowy polskiego społeczeństwa do tego przedsięwzięcia. Podpisanie przez rząd umowy ze Stanami Zjednoczonymi, a być może również sprawa Gruzji zmieniły stanowisko opinii publicznej. Co prawda, nadal obserwujemy przewagę deklaracji wyrażających sprzeciw wobec rozmieszczenia rakiet w Polsce, niemniej grupa zwolenników tego przedsięwzięcia istotnie się zwiększyła. Obecnie głosy aprobaty (41%) i dezaprobaty (46%) są na dosyć zbliżonym poziomie.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (219) zrealizowano w dniach 1–4 sierpnia 2008 roku na liczącej 1076 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.
Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (220) zrealizowano w dniach 5–9 września 2008 roku na liczącej 1070 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. CZY JEST PAN(I) ZA CZY PRZECIW BUDOWIE NA TERENIE NASZEGO KRAJU WYRZUTNI NALEŻĄCEJ DO SYSTEMU TARCZY ANTYRAKJETOWEJ?

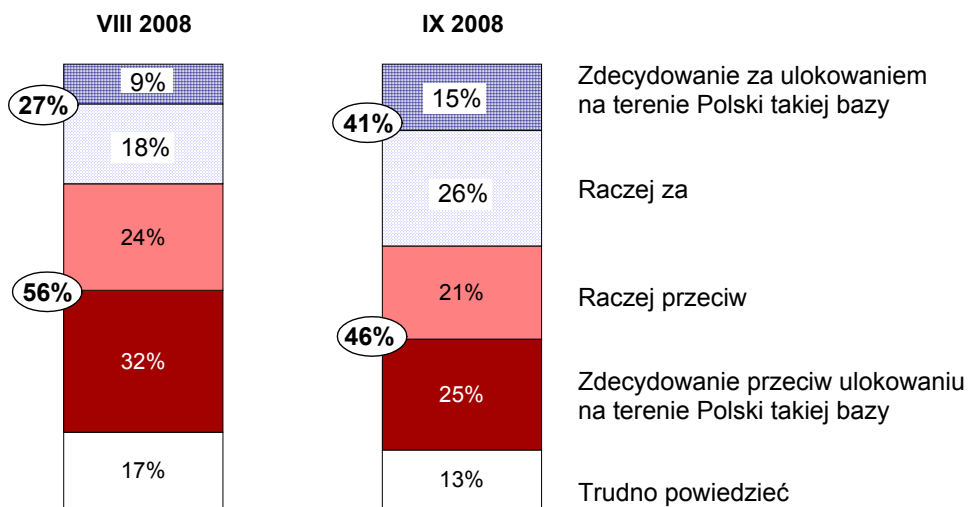

Tabela 1

Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do systemu tarczy antyrakietowej?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	XII 2005	VI 2006	II 2007	IV 2007	VI 2007	VII 2007	VIII 2007	XI 2007	II 2008	IV 2008	VIII 2008	IX 2008
	w procentach											
Zdecydowanie za ulokowaniem na terenie Polski takiej bazy	18	15	9	8	7	9	8	7	10	10	9	15
Raczej za	32	20	19	17	19	19	20	17	23	22	18	26
ZA	50	35	28	25	26	28	28	24	33	32	27	41
Raczej przeciw	17	26	25	24	25	28	26	28	29	25	24	21
Zdecydowanie przeciw ulokowaniu na terenie Polski takiej bazy	15	28	30	33	35	27	30	29	24	29	32	25
PRZECIWIW	32	54	55	57	60	55	56	57	53	54	56	46
Trudno powiedzieć	18	11	17	18	14	17	16	19	14	14	17	13

W sierpniu tarcza antyrakietowa miała relatywnie większe poparcie wśród najmłodszych badanych, uczniów i studentów, a także osób z wyższym wykształceniem, niemniej w żadnej z analizowanych grup społeczno-demograficznych jej zwolennicy nie mieli liczebnej przewagi. We wrześniu wzrosło ogólnospołeczne poparcie dla ulokowania tarczy w Polsce. O ile wśród najmłodszych ankietowanych aprobatą pozostała na poziomie sierpniowym, o tyle znacznie wzrosła w starszych pokoleniach; w niektórych kategoriach wiekowych zwolennicy tarczy mają nawet pewną liczebną przewagę nad jej przeciwnikami

(np. wśród osób mających od 35 do 44 lat). Za rozmieszczeniem rakiet antybalistycznych na terytorium naszego kraju wyraźnie częściej opowiadają się osoby z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza i inteligencja oraz ludzie określający własne poglądy polityczne jako prawicowe.

Przed podpisaniem umowy w sprawie tarczy zwolennicy analizowanych ugrupowań politycznych – z wyjątkiem PiS – byli najczęściej przeciwni powstaniu instalacji na terytorium Polski. Ponadto potencjalny elektorat PO częściej niż sympatycy SLD i PSL akceptował budowę tego obiektu. We wrześniu wśród zwolenników obu największych ugrupowań przeważała aprobata obecności tarczy na terytorium naszego kraju, natomiast wśród ankietowanych, którzy oddaliby głos na PSL lub SLD, utrzymał się raczej stosunek sceptyczny.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do systemu tarczy antyrakietowej?					
	Za		Przeciw		Trudno powiedzieć	
	VIII	IX	VIII	IX	VIII	IX
	w procentach					
PiS	48	61	36	26	16	13
PO	40	56	49	37	12	7
PSL*	13	30	82	42	5	28
SLD*	23	21	59	72	18	7
Niezdecydowani	19	35	62	53	19	12
Niezamierzający głosować	20	32	59	53	21	15
* Dane dotyczące potencjalnych wyborców SLD oraz PSL należy traktować ostrożnie ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie						

OCENA NEGOCJACJI PRZED ICH FINAŁEM

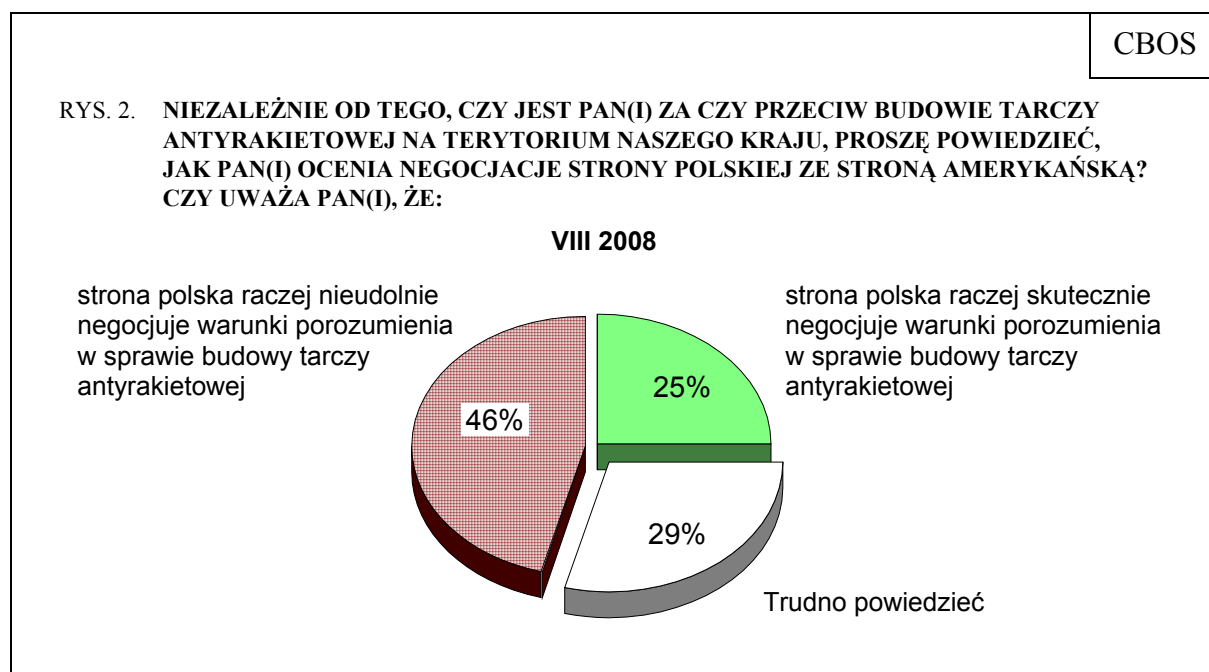
W sierpniowym badaniu zapytaliśmy Polaków o ich oczekiwania wobec rządu negocjującego w sprawie ulokowania elementów tarczy antyrakietowej na terytorium naszego kraju, o ocenę negocjacji oraz o ich przewidywania co do powstania tej instalacji w Polsce.

Dwie piąte badanych kategorycznie sprzeciwiało się powstaniu bazy antyrakietowej w Polsce (41%), jednak nieco większa grupa (45%) uznała, że Stany Zjednoczone powinny w zamian za tarczę wzmocnić nasze bezpieczeństwo, np. instalując rakiety obrony powietrznej, wspomagając modernizację polskiej armii, udzielając dodatkowych gwarancji bezpieczeństwa. Tylko nieliczni ankietowani (3%) stwierdzali, że Polska powinna przyjąć obiekt bezwarunkowo.

Tabela 3

Rząd stoi na stanowisku, że ewentualna budowa na terenie Polski amerykańskiej bazy wchodzącej w skład tarczy antyrakietowej powinna wiązać się ze zwiększeniem wkładu Stanów Zjednoczonych w bezpieczeństwo naszego kraju. Jakie jest Pana(i) stanowisko w tej sprawie?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	II 2008	IV 2008	VIII 2008
	w procentach		
Polska może zgodzić się na powstanie na terenie kraju bazy wchodzącej w skład tarczy antyrakietowej bez dodatkowych warunków	4	3	3
W Polsce mogłaby powstać taka baza, gdyby Stany Zjednoczone wniosły istotny wkład w zwiększenie bezpieczeństwa naszego kraju w postaci na przykład zainstalowania rakiet obrony powietrznej, pomocy w modernizacji polskiej armii, udzielenia dodatkowych gwarancji bezpieczeństwa	50	47	45
Polska w ogóle nie powinna się zgodzić na budowę na terenie kraju bazy wchodzącej w skład tarczy antyrakietowej	35	37	41
Trudno powiedzieć	11	13	11

Same negocjacje w tej sprawie oceniane były raczej krytycznie. Tylko co czwarty badany (25%) przyznawał, że strona polska skutecznie negocjowała warunki porozumienia w sprawie budowy tarczy antyrakietowej. Blisko połowa (46%) określała te działania jako nieudolne, natomiast pozostali (29%) nie potrafili ich ocenić.

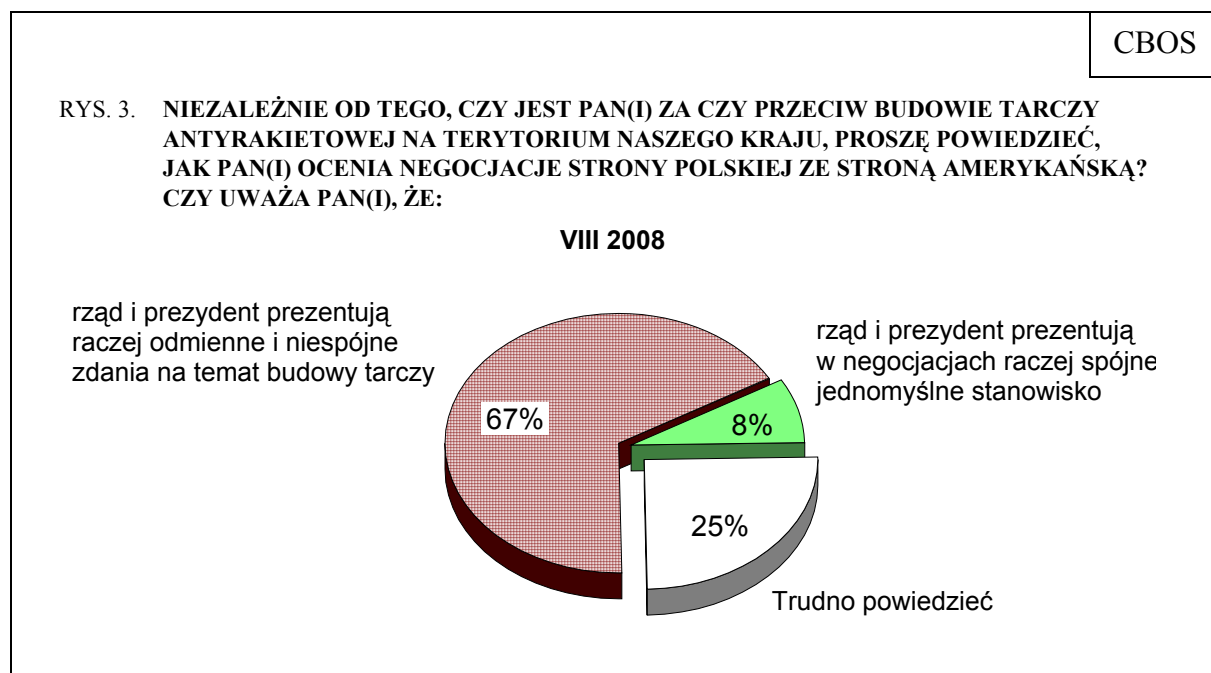

Krytyczne opinie o negocjacjach były częstsze wśród osób, które identyfikują się z lewicą niż wśród mających poglądy centrowe czy prawicowe. Poza tym respondenci popierający powstanie wyrzutni rakiet antybalistycznych w Polsce częściej niż jej przeciwnicy pozytywnie oceniali przebieg negocjacji; tylko co dziesiąty z nich nie miał wyrobionej opinii w tej sprawie.

Tabela 4

Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do systemu tarczy antyrakietowej?	Niezależnie od tego, czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie tarczy antyrakietowej na terytorium naszego kraju, proszę powiedzieć, jak Pan(i) ocenia negocjacje strony polskiej ze stroną amerykańską? Czy uważa Pan(i), że:		
	strona polska raczej skutecznie negocjuje warunki porozumienia w sprawie budowy tarczy antyrakietowej	strona polska raczej nieudolnie negocjuje warunki porozumienia w sprawie budowy tarczy antyrakietowej	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Za	36	53	11
Przeciw	25	49	26
Trudno powiedzieć	8	24	68

Większość badanych (67%) stwierdziła, że prezydent i rząd nie byli jednomyślni w kwestii tarczy i prezentowali w negocjacjach niespójne stanowiska. Tylko co dwunasty respondent (8%) oceniał, że stanowisko negocjacyjne Polski w tej sprawie było spójne i jednoznaczne, a co czwarty (25%) nie miał na ten temat zdania.

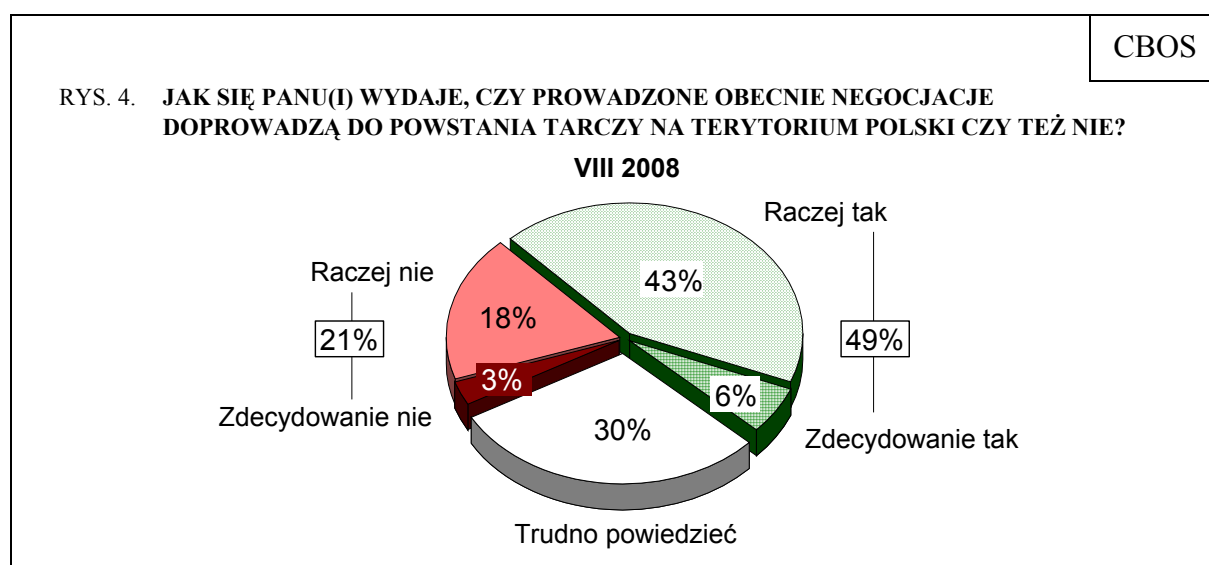
O braku współpracy między prezydentem a rządem częściej mówili badani o lewicowych poglądach politycznych niż osoby utożsamiające się z prawicą lub centrum. Przekładało się to w pewnym stopniu na preferencje partyjne. Warto też zauważyć, że zwolennicy PiS dwukrotnie częściej niż potencjalny elektorat PO twierdzili, że rząd i prezydent zgodnie współpracowali w tej kwestii.

Tabela 5

Potencjalne elektoraty	Niezależnie od tego, czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie tarczy antyrakietowej na terytorium naszego kraju, proszę powiedzieć, jak Pan(i) ocenia negocjacje strony polskiej ze stroną amerykańską? Czy uważa Pan(i), że:		
	rząd i prezydent prezentują w negocjacjach raczej spójne, jednomyślne stanowisko	rząd i prezydent prezentują raczej odmienne i niespójne zdania na temat budowy tarczy	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS	20	64	16
PO	10	77	13
PSL*	6	62	32
SLD*	2	86	12
Niezdecydowani	9	64	27
Niezamierzający głosować	5	64	31

* Dane dotyczące potencjalnych wyborców SLD oraz PSL należy traktować ostrożnie ze względu na ich niewielką liczebność w badanej próbie

Jakie były przewidywania ankietowanych co do losów tarczy? Mimo iż przeważały opinie, że negocjacje są prowadzone nieudolnie, blisko połowa badanych (49%) była zdania, że doprowadzą one do powstania tarczy na terytorium naszego kraju. Co piąty respondent (21%) wątpił w takie zakończenie negocjacji, a prawie co trzeci (30%) nie potrafił odpowiedzieć na to pytanie.

Niemal we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych przeważała opinia, że negocjacje skończą się ulokowaniem elementów tarczy antyrakietowej w Polsce. Ponadto, co zrozumiałe, wiarę w to, że negocjacje doprowadzą do powstania tarczy w naszym kraju, częściej deklarowali badani, którzy oceniali je jako prowadzone skutecznie niż określający je jako nieudolne.

Zwolennicy budowy tarczy częściej niż ci, którzy dezaprobowali jej obecność na terytorium naszego kraju, byli zdania, że negocjacje ze Stanami Zjednoczonymi doprowadzą do powstania tego obiektu, niemniej trzeba podkreślić, że w grupie przeciwników również przeważały głosy przewidujące taki scenariusz.

Tabela 6

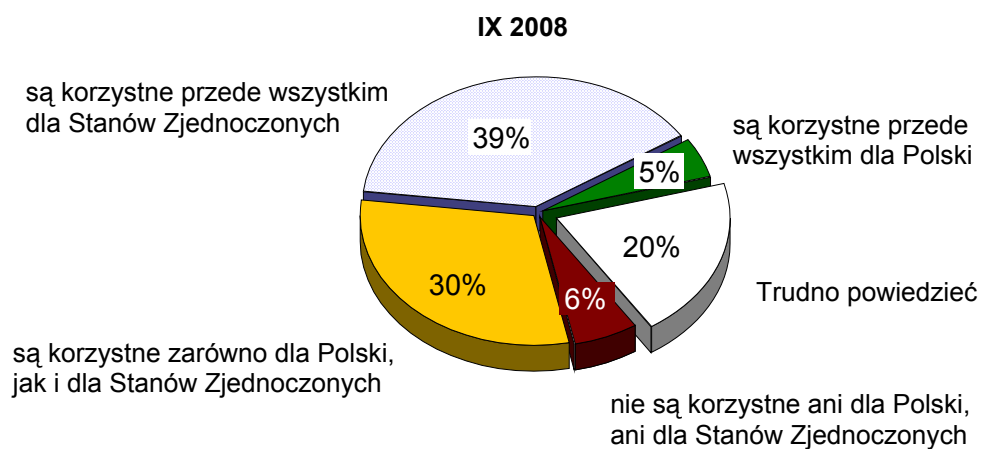
Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do systemu tarczy antyrakietowej?	Jak się Panu(i) wydaje, czy prowadzone obecnie negocjacje doprowadzą do powstania tarczy na terytorium Polski czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Za	70	13	17
Przeciw	44	29	27
Trudno powiedzieć	32	10	59

DOBRE I ZŁE STRONY TARCZY

Na początku września sprawdziliśmy, jakie odczucia mają ankietowani na temat porozumienia podpisanego w sprawie ulokowania bazy antyrakiet w naszym kraju, a także czy, ich zdaniem, zainstalowanie wyrzutni rakiet w Polsce wpłynie na wzrost bezpieczeństwa kraju, czy zwiększy zagrożenie atakami terrorystycznym lub agresją innych państw.

Przekonanie, że na umowie podpisanej w sprawie tarczy skorzystają przede wszystkim Stany Zjednoczone, wyrażało blisko dwie piąte ankietowanych (39%). Nieco mniej osób (30%) sądziło, że uzgodnione warunki są korzystne dla obu stron, czyli zarówno dla Polski, jak i dla Stanów Zjednoczonych. Tylko co dwudziesty respondent (5%) twierdził, że podpisana umowa jest korzystna głównie dla Polski.

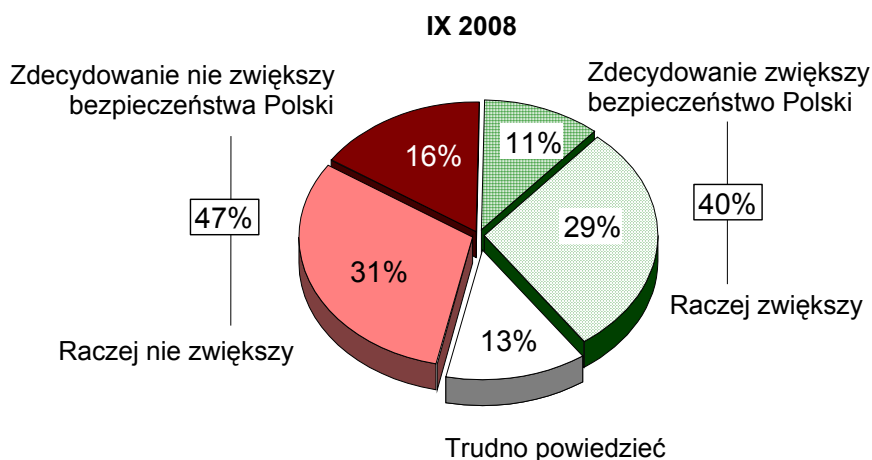
RYS. 5. JAK PAN(I) OCENIA, CZY WARUNKI POROZUMIENIA PODPISANEGO W SPRAWIE BUDOWY TARCZY ANTYRAKJETOWEJ W POLSCE:

Opinie na ten temat kształtuje w dużym stopniu stosunek do obecności tarczy na terytorium Polski. Osoby, które są jej zwolennikami, przeważnie oceniają, że warunki podpisanej umowy są korzystne zarówno dla Polski, jak i dla Stanów Zjednoczonych. Natomiast niezgadający się na ulokowanie rakiet w Polsce w większości sądzą, że warunki porozumienia są opłacalne przede wszystkim dla Stanów Zjednoczonych. Wpływ ten, rzecz jasna, można interpretować również w odwrotnym kierunku, tzn. osoby, które oceniają wynegocjowane warunki jako korzystne dla Polski lub też korzystne dla obu stron, w przeważającej większości aprobuje ulokowanie tarczy na terytorium naszego kraju.

W kolejnych pytaniach sprawdziliśmy, w jakim stopniu obecność tarczy wpłynie, zdaniem Polaków, na nasze bezpieczeństwo, w jakiej mierze może powodować zagrożenie terroryzmem czy atakiem ze strony innego państwa. Jeśli chodzi o bezpieczeństwo kraju, opinie są podzielone. Przeważają stwierdzenia, że obecność instalacji nie zwiększy naszego bezpieczeństwa (47%), natomiast dwie piąte respondentów (40%) przewiduje, że wpłynie na nie korzystnie.

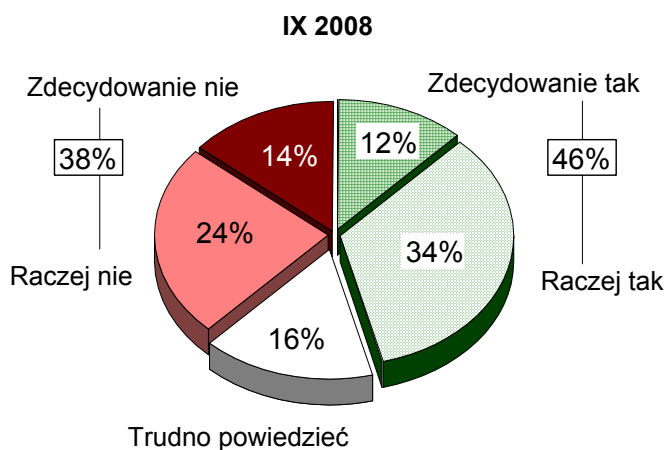
RYS. 6. CZY, PANA(I) ZDANIEM, TARCZA ANTYRAKJETOWA, KTÓRA POWSTANIE NA TERYTORIUM POLSKI, ZWIĘKSZY BEZPIECZEŃSTWO NASZEGO KRAJU CZY TEŻ NIE?

Jedną z niewielu analizowanych grup, w której przeważają wskazania na pozytywny wpływ tarczy na bezpieczeństwo, są uczniowie i studenci. Taka opinia jest również bardziej popularna wśród osób utożsamiających się z prawicą niż w grupach deklarujących poglądy lewicowe czy centrowe.

Podzielone są też opinie na temat tego, czy system obronny będzie chronił nasze terytorium przed ewentualnym atakiem rakietowym. W tym przypadku przeważają wskazania, że Polska będzie „osłonięta” przez tarczę (46%), natomiast mniej osób (38%) uważa, że tarcza nie zapewni Polakom ochrony przed atakiem rakietowym.

RYS. 7. CZY, WEDŁUG PANA(I) WIEDZY, TARCZA ANTYRAKJETOWA BĘDZIE CHRONIĆ POLSKĘ PRZED ATAKIEM RAKIETOWYM CZY TEŻ NIE?

Podobnie jak w przypadku pytania dotyczącego bezpieczeństwa, także i w tej kwestii uczniowie i studenci, a oprócz nich najmłodszy respondenci, jak również badani mający prawicowe poglądy polityczne relatywnie częściej niż inni uważają, że tarcza będzie chronić terytorium Polski przed atakiem raketowym.

Opinie na temat bezpieczeństwa oraz skuteczności tarczy antyraketowej silnie wpływają na stosunek do jej ulokowania w Polsce. Zwolennicy budowy wyrzutni w Polsce to częściej osoby twierdzące, że zwiększy ona bezpieczeństwo kraju, oraz respondenci, którzy są przekonani, że tarcza ochroni nasze terytorium przed atakiem raketowym.

Wzrost zagrożenia zamachami terrorystycznymi wiąże z obecnością tarczy ponad połowa Polaków (53%). To nieco mniej (o 3 punkty), niż pokazywały poprzednie pomiary: w lutym i kwietniu tego roku. Co trzeci badany (33%) nie przewiduje, że obecność wyrzutni wpłynie na zwiększenie „zainteresowania” terrorystów naszym krajem. Poczucie zagrożenia terroryzmem jako potencjalną konsekwencją budowy tarczy utrzymuje się raczej na stałym poziomie.

Tabela 7

Czy, Pana(i) zdaniem, budowa na terenie Polski amerykańskiej bazy wchodzącej w skład tarczy antyraketowej zwiększy zagrożenie atakami terrorystycznymi fundamentalistów islamskich na terytorium Polski czy też nie zwiększy takiego zagrożenia?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	II 2008		IV 2008		IX 2008	
	w procentach					
Zdecydowanie zwiększy takie zagrożenie	13	56	16	56	12	53
Raczej zwiększy	43		40		40	
Raczej nie zwiększy takiego zagrożenia	25	29	26	31	28	33
Zdecydowanie nie zwiększy takiego zagrożenia	4		5		5	
Trudno powiedzieć	15		13		14	

Reakcji terrorystów na obecność elementów tarczy w Polsce częściej obawiają się osoby o lewicowych poglądach politycznych niż ci, którzy identyfikują się z prawicą lub centrum. Relatywnie więcej odpowiedzi sugerujących takie niebezpieczeństwo jest także wśród gospodyń domowych oraz osób bezrobotnych.

Obawy przed terroryzmem utrzymują się na stałym poziomie, ponieważ w ostatnim czasie nie było wydarzeń, które podsycalyby strach przed działaniami organizacji terrorystycznych. Bardziej rozpowszechnione stało się natomiast poczucie, że tarcza może stworzyć zagrożenie atakiem powietrznym, raketowym innego państwa, np. Rosji. Taką opinię wyraża obecnie blisko dwie trzecie badanych (65%), czyli o 6 punktów więcej niż

w kwietniu i o 9 punktów więcej niż w lutym tego roku. Wzrost obaw przed agresją innego państwa możemy w jakiejś mierze wiązać z reakcją społeczną na konflikt rosyjsko-gruziński.

Tabela 8

Czy budowa takiej bazy może stworzyć zagrożenie atakiem powietrznym, raketowym innego państwa (np. Rosji) na terytorium Polski czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	II 2008		IV 2008		IX 2008	
	w procentach					
Zdecydowanie może stworzyć takie zagrożenie	14	56	15	59	17	65
Raczej może	42		44		48	
Raczej nie stworzy takiego zagrożenia	24	27	23	26	19	22
Zdecydowanie nie stworzy takiego zagrożenia	3		3		3	
Trudno powiedzieć	17		15		13	

Opinia o tym, że budowa tarczy może stworzyć zagrożenie atakiem ze strony innych państw, jest zdecydowanie bardziej powszechna wśród rolników, osób o najniższych dochodach *per capita* oraz bezrobotnych niż w pozostałych grupach społeczno-demograficznych. Można również zauważyć, że badani mający centrowe poglądy polityczne nieco częściej niż identyfikujący się z lewicą lub z prawicą wskazują na tego typu zagrożenia. Relatywnie najniższym poziomem obaw charakteryzuje się natomiast kadra kierownicza i inteligencja, niemniej i w tej grupie przeważa przekonanie, że obecność wyrzutni na terytorium kraju może stworzyć niebezpieczeństwo ofensywnej postawy innych państw wobec Polski.

Respondenci, którzy wiążą z budową instalacji wymienione zagrożenia, przeważnie nie popierają powstania obiektu na terytorium naszego kraju i odwrotnie: ludzie, którzy uważają, że przedsięwzięcie to nie zwiększa prawdopodobieństwa pojawienia się tych zagrożeń, w większości aprobują ulokowanie bazy na terenie Polski.

Tabela 9

Czy, Pana(i) zdaniem, budowa na terenie Polski amerykańskiej bazy wchodzącej w skład tarczy antyrakietowej zwiększy zagrożenie atakami terrorystycznymi fundamentalistów islamskich na terytorium Polski, czy też nie zwiększy takiego zagrożenia?	Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do systemu tarczy antyrakietowej?		
	Za	Przeciw	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zwiększy	33	58	9
Nie zwiększy	64	31	5
Trudno powiedzieć	23	41	36

Tabela 10

Czy budowa takiej bazy może stworzyć zagrożenie atakiem powietrznym, raketowym innego państwa (np. Rosji) na terytorium Polski czy też nie?	Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do systemu tarczy antyraketowej?		
	Za	Przeciw	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Stworzy zagrożenie	38	55	7
Nie stworzy zagrożenia	63	30	7
Trudno powiedzieć	23	32	45

Postrzeżenie wpływu ulokowania rakiet w Polsce na bezpieczeństwo naszego kraju jest zależne od postrzegania wymienionych wyżej niebezpieczeństw, najsilniej jednak od opinii na temat tego, czy tarcza będzie chronić terytorium Polski.

Tabela 11

Czy, Pana(i) zdaniem, budowa na terenie Polski amerykańskiej bazy wchodzącej w skład tarczy antyraketowej zwiększy zagrożenie atakami terrorystycznymi fundamentalistów islamskich na terytorium Polski czy też nie zwiększy takiego zagrożenia?	Czy, Pana(i) zdaniem, tarcza antyraketowa, która powstanie na terytorium Polski, zwiększy bezpieczeństwo naszego kraju czy też nie?		
	Zwiększy	Nie zwiększy	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zwiększy	31	60	9
Nie zwiększy	63	33	4
Trudno powiedzieć	20	27	53

Tabela 12

A czy budowa takiej bazy może stworzyć zagrożenie atakiem powietrznym, raketowym innego państwa (np. Rosji) na terytorium Polski czy też nie?	Czy, Pana(i) zdaniem, tarcza antyraketowa, która powstanie na terytorium Polski, zwiększy bezpieczeństwo naszego kraju czy też nie?		
	Zwiększy	Nie zwiększy	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Stworzy zagrożenie	35	56	9
Nie stworzy zagrożenia	61	34	5
Trudno powiedzieć	26	22	51

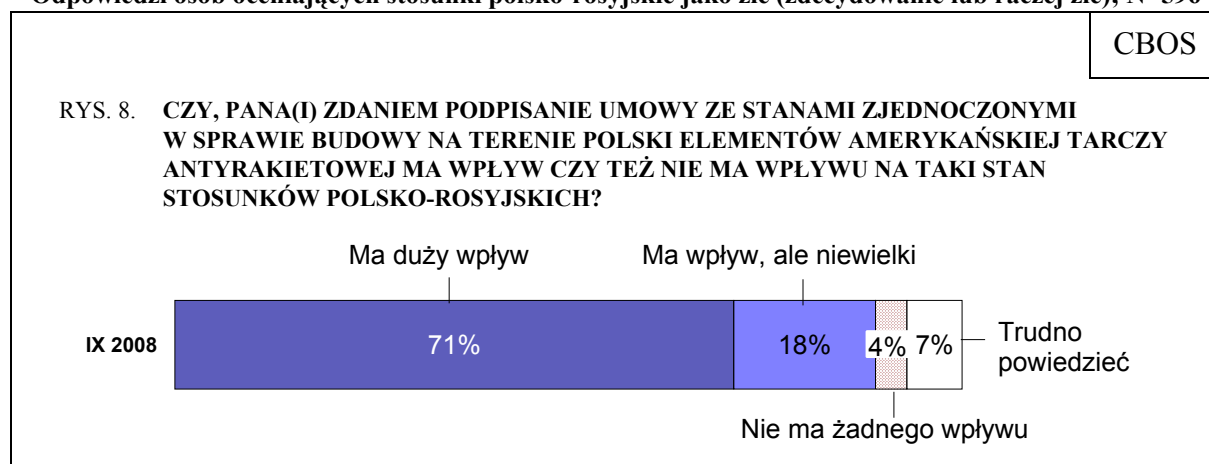
Tabela 13

Czy, według Pana(i) wiedzy, tarcza antyraketowa będzie chronić Polskę przed atakiem raketowym czy też nie?	Czy, Pana(i) zdaniem, tarcza antyraketowa, która powstanie na terytorium Polski, zwiększy bezpieczeństwo naszego kraju czy też nie?		
	Zwiększy	Nie zwiększy	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak	72	23	5
Nie	13	84	3
Trudno powiedzieć	11	29	60

BUDOWA TARCZY A RELACJE Z ROSJĄ

Ponad połowa ankietowanych (56%) negatywnie ocenia stosunki polsko-rosyjskie². Większość tej grupy (71%) uważa, że podpisanie umowy w sprawie ulokowania tarczy w Polsce ma duży wpływ na nasze relacje z Rosją. Tylko niespełna co piąty negatywnie oceniający stosunki polsko-rosyjskie (18%) jest zdania, że ta decyzja ma na nie niewielki wpływ, a zupełnie nieliczni ankietowani (4%) sądzą, że nie ma żadnego znaczenia.

Odpowiedzi osób oceniających stosunki polsko-rosyjskie jako złe (zdecydowanie lub raczej złe); N=596

Czy Polacy uważają, że nieprzychylny stosunek Rosji do budowy wyrzutni antyrakiet w Polsce jest oparty na słusznych przesłankach? Blisko połowa badanych (48%) sądzi, że sprzeciw Rosji wobec budowy tarczy jest nieuzasadniony. Niemniej znaczna liczba ankietowanych (33%) zgadza się, że obawy Rosjan są słuszne.

Tabela 14

Czy sprzeciw Rosji wobec budowy tarczy antyrakietowej na terytorium naszego kraju jest, Pana(i) zdaniem, uzasadniony czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	IV 2008		IX 2008	
	w procentach			
Zdecydowanie tak	7	32	8	33
Raczej tak	25		25	
Raczej nie	32	45	31	48
Zdecydowanie nie	13		17	
Trudno powiedzieć	23		19	

² Stosunki polsko-rosyjskie jako zdecydowanie lub raczej dobre ocenia 5% badanych, 36% uważa, że są one przeciętne, a 4% nie ma na ich temat zdania. W przygotowaniu komunikat na ten temat.

O tym, że krytyczne stanowisko Rosji wobec ulokowania wyrzutni w Polsce jest uzasadnione, relatywnie częściej są przekonani respondenci najmłodszy, uczniowie i studenci, osoby z wykształceniem podstawowym, a także badani o centrowych poglądach politycznych.

Większość uznających sprzeciw Rosji za uzasadniony jest przeciwko budowie wyrzutni na terytorium naszego kraju, natomiast w grupie niezgadającej się ze stanowiskiem Rosji w tej sprawie deklaracje są podzielone, przy czym nieznacznie przeważają głosy aprobaty.

Tabela 15

Czy sprzeciw Rosji wobec budowy tarczy antyrakietowej na terytorium naszego kraju jest, Pana(i) zdaniem, uzasadniony czy też nie?	Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do systemu tarczy antyrakietowej?		
	Za	Przeciw	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Uzasadniony	23	69	8
Nieuzasadniony	47	44	9
Trudno powiedzieć	15	53	32

Większość Polaków (61%) sprzeciwia się temu, aby Rosja miała możliwość monitorowania obiektu. Od kwietnia wzrosła jednak liczba osób – właściwie tylko za sprawą spadku liczby niemających zdania – które skłonne byłyby dopuścić rosyjskie inspekcje bazy antyrakietowej w Polsce (wzrost z 18% do 23%).

Tabela 16

Czy, kiedy tarcza antyrakietowa powstanie na terytorium Polski, Rosja powinna mieć możliwość jej monitorowania i wykonywania inspekcji czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	IV 2008		IX 2008	
	w procentach			
Zdecydowanie tak	4	18	5	23
Raczej tak	14		18	
Raczej nie	31	61	26	61
Zdecydowanie nie	30		35	
Trudno powiedzieć	21		16	

Prawo do inspekcji stosunkowo często skłonni byłiby przyznać Rosji robotnicy wykwalifikowani. Jeśli chodzi o różnice wynikające z poglądów politycznych, można zauważyć, że osoby o prawicowych przekonaniach częściej odmawiają Rosji możliwości monitorowania obiektu niż zwolennicy lewicy czy centrum. Co ciekawe jednak, obawy przed tym, że ulokowanie rakiet w Polsce stworzy zagrożenie ze strony innego państwa, np. Rosji, nie zwiększają liczby deklaracji dopuszczających rosyjskie inspekcje. Więcej, ankietowani, nieobawiający się ofensywnych działań innego państwa nieco częściej wyrażają aprobatę tych

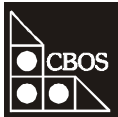
inspekcji, niż ci, którzy przewidują takie niebezpieczeństwo. Ponadto badani, którzy przyznają, że Rosjanie mają rację sprzeciwiając się budowie instalacji w Polsce, częściej niż niezgadający się z krytycznym stanowiskiem Rosji przyzwalają na inspekcje obiektu.

Stanowisko opinii publicznej dotyczące umieszczenia wyrzutni rakiet na terytorium Polski wyraźnie się zmieniło – jest bardziej przychylnie tarczy niż przed podpisaniem umowy w tej sprawie ze Stanami Zjednoczonymi. Mimo iż nadal przeważają głosy sceptyków, można sądzić, że część osób wcześniej negatywnie nastawionych do tego przedsięwzięcia zaufała w tej kwestii polityce rządu, a być może również w pewnym stopniu kierowała się wydarzeniami w Gruzji. Ten ostatni aspekt ma jednak dość niejednoznaczny wpływ na społeczną percepcję przyjęcia rakiet antybalistycznych przez Polskę, a dokładniej ujawnia niejednoznaczność postawę społeczeństwa wobec stosunków z Rosją. Z jednej strony bowiem znacząco wzrosło poparcie dla tarczy, z drugiej zaś – obawy przed ofensywną reakcją Rosji, które to zresztą jeszcze w trakcie negocjacji utrzymywały się na dość wysokim poziomie. Poza tym, co trzeci respondent uważa, że krytyczne stanowisko Rosji wobec powstania wyrzutni w Polsce jest uzasadnione. Powyższe spostrzeżenia warto uzupełnić o jeszcze jeden wymiar. Z przeprowadzonego w tym samym miesiącu badania wynika, że większej liczbie Polaków zależy na poprawnych stosunkach z Rosją niż na utrzymaniu sojuszu strategicznego z USA czy też wspomaganii państw byłego ZSRR, np. Gruzji³.

Opracował
Michał FELIKSIAK

³ Więcej na ten temat w komunikacie CBOS „Opinie o polityce zagranicznej rządu i prezydenta”, wrzesień 2008.

A N E K S

Tabela 1. Trwają rozmowy pomiędzy Polską a Stanami Zjednoczonymi w sprawie ulokowania na terytorium Polski amerykańskiej bazy z wyrzutnią rakiet, wchodzącej w skład tzw. tarczy antyrakietowej, systemu przeznaczanego do niszczenia pocisków z ładunkami jądrowymi na wypadek ataku z terenu państw sprzyjających terroryzmowi. Czy jest Pan(i) za czy przeciw budowie na terenie naszego kraju wyrzutni należącej do tego systemu? 1 - Za ulokowaniem na terenie Polski takiej bazy; 2 - Przeciw ulokowaniu na terenie Polski takiej bazy

(%)

VIII 2008	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	56	17	1075
Płeć				
Mężczyźni	36	54	11	510
Kobiety	20	59	22	565
Wiek				
18-24 lata	41	47	12	156
25-34	30	55	15	197
35-44	30	51	19	168
45-54	25	69	7	170
55-64	24	54	22	186
65 lat i więcej	17	61	22	198
Miejsce zamieszkania				
Wieś	20	62	18	402
Miasto do 20 tys.	23	57	20	148
20-100 tys.	32	53	15	210
101-500 tys.	37	46	17	167
501 tys.i więcej mieszk.	34	56	10	147
Wykształcenie				
Podstawowe	19	56	24	289
Zasadnicze zawodowe	30	56	14	275
Średnie	29	58	14	361
Wyższe	35	54	11	150
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	33	62	5	83
Prac. umysł. niż. szczebla	27	60	13	80
Pracownicy fiz.- umysł.	34	48	18	103
Robotnicy wykwalifikowani	38	48	14	119
Robotnicy niewykwalifik.	33	58	9	50
Rolnicy	10	74	16	57
Pracujący na własny rach.	29	59	12	45
Bierni zawodowo				
Renciści	24	54	23	98
Emeryci	20	58	23	247
Uczniowie i studenci	41	51	8	70
Bezrobotni	29	59	12	73
Gospodynie domowe i inni	17	53	30	49
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	34	56	10	134
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	24	63	12	91
sekt. pryw. poza rolnict.	35	50	15	258
prywatnym gosp. rolnym	16	69	15	71
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	20	62	18	47
301-500	33	55	12	108
501-900	24	61	14	200
901-1200	31	49	20	147
Powyżej 1200 zł	31	56	14	153
Ocena własnych war. mater.				
Złe	21	64	16	231
Średnie	26	54	20	444
Dobre	32	55	13	400
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	20	57	23	80
Raz w tygodniu	26	59	16	485
1-2 razy w miesiącu	26	56	18	179
Kilka razy w roku	28	54	18	194
W ogóle nie uczestniczy	38	50	12	136
Poglądy polityczne				
Lewica	29	61	10	144
Centrum	29	60	11	285
Prawica	35	53	13	334
Trudno powiedzieć	17	55	28	312

Tabela 2

IX 2008		Niedawno Polska podpisała umowę ze Stanami Zjednoczonymi w sprawie budowy na terytorium naszego kraju amerykańskiej bazy z wyrzutnią rakiet, wchodzącej w skład tzw. tarczy antyrakietowej, systemu przeznaczanego do niszczenia pocisków z ładunkami j			Liczba osób
		Zdecydowanie za ulokowaniem na terenie Polski takiej bazy	Raczej przeciw	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		41	46	13	1070
Płeć	Mężczyźni	50	41	9	488
	Kobiety	34	51	15	582
Wiek	18-24 lata	40	51	9	169
	25-34	44	45	11	190
	35-44	46	40	14	150
	45-54	43	49	8	174
	55-64	45	43	12	179
	65 lat i więcej	33	49	18	208
Miejsce zamieszkania	Wieś	37	47	16	399
	Miasto do 20 tys.	44	45	12	145
	20-100 tys.	43	46	11	209
	101-500 tys.	44	47	8	166
	501 tys. i więcej mieszk.	44	47	9	151
Wykształcenie	Podstawowe	36	48	16	314
	Zasadnicze zawodowe	41	47	12	264
	Średnie	43	47	10	359
	Wyższe	51	39	10	133
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	57	29	14	84
	Prac. umysł. niż. szczebla	44	48	8	94
	Pracownicy fiz.- umysł.	41	49	10	65
	Robotnicy wykwalifikowani	42	50	8	151
	Robotnicy niewykwalifik.	39	41	20	54
	Rolnicy	38	45	17	57
	Pracujący na własny rach.	49	42	8	31
Bierni zawodowo	Renciści	47	38	15	89
	Emeryci	37	49	14	220
	Uczniowie i studenci	39	52	10	86
	Bezrobotni	32	51	17	73
	Gospodynie domowe i inni	38	54	9	66
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	45	43	12	156
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	52	43	5	79
	sekt. pryw. poza rolnict.	42	46	12	225
	prywatnym gosp. rolnym	41	42	16	55
Dochody na jedną osobę	Do 300 zł	52	48		37
	301-500	47	44	9	133
	501-900	40	48	12	192
	901-1200	40	43	17	123
	Powyżej 1200 zł	45	48	7	178
Ocena własnych war. mater.	Złe	35	51	13	218
	Średnie	44	43	14	436
	Dobre	42	48	10	416
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	50	30	20	59
	Raz w tygodniu	42	46	12	508
	1-2 razy w miesiącu	35	52	13	192
	Kilka razy w roku	44	47	9	204
	W ogóle nie uczestniczy	39	48	13	107
Poglądy polityczne	Lewica	37	55	8	146
	Centrum	38	52	9	366
	Prawica	53	36	10	363
	Trudno powiedzieć	28	48	24	195